

වෛෂික්වනයේ පිහිටා ඇති "නැෂනල් විසිල්බ්ලෝවර් සෙන්ටර්" (National Whistleblower Center) යනු දූෂණ විරෝධී හඬ නැගීම් පිළිබඳ නීති ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රමුඛතම, රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයකි. දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් ආරක්ෂා කිරීම හා දිරි ගැන්වීම පිණිස වසර 30කට වැඩි කාලයක් තිස්සේ

අපි කටයුතු කරමින් සිටින්නෙමු.

දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නා යනු කවරෙක් ද?

දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නා යනු බොහෝ විට ඔහුගේ හෝ ඇයගේ ජීවිත අවදානමට මුහුණ දෙමින් දූෂණය, රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ අල්ලස්, වනජීවී අපරාධ, හෝ වෙනත් නීති උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳව අදාළ බලධාරීන්ට වාර්තා කරන පුද්ගලයෙකි. යම් යම් නීතින් යටතේ රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ද දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් සේ සලකනු ලැබේ.

වනජීවී ජාවාරම්වලට එරෙහිව සටන් කිරීම

පිණිස දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් ශක්තිමත් බලවේගයකි!

මැන වසරවල දී, බොහෝ රටවල ස්ඵාවරත්වයට හා ආරක්ෂාවට තර්ජනයක් වෙමින්, වනජීවී අපරාධවල සැලකිය යුතු වර්ධනයක් දක්නට ලැබිණ.

වනජීවී ජාවාරම යනු ඩොලර් බිලියන ගණනින් සිදු කරන, අත්අඩංගුවට ගැනීම් හා වරදකරුවන් කිරීම් ඉතා අඩුවෙන් සිදු වන, අන්තර්ජාතික කර්මාන්තයකි.

දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් හා ඇතුළත රහස් පිළිබඳ අවබෝධය ඇති අය දිරි ගැන්වීමෙන් වනජීවී අපරාධ හඳුනා ගැනීමේ විප්ලවීය වෙනසක් සිදු වන අතර එලදාසී නීති පැනවීම් හා ස්වයං-අනුකූලතාවය වැඩි වන අතර වද වී යාමේ අර්බුදය ආපසු හැරවිය හැක.

වනජීවී අපරාධ පිළිබඳ ශාක්ෂි වාර්තා කිරීම

වැරද්ද හා නීති විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් තහවුරු කරන ලියකියවිලි පිළිබඳ අවබෝධයක් තමාටම තිබේ නම්, වනජීවී අපරාධවලට එරෙහිව හඬ නැගීමට ඔබ කල්පනා කරනු ඇත.

ඔබ නිරීක්ෂණය කරන වනජීවී අපරාධයේ ශාක්ෂි එකතු කිරීම හා ඒවා සකස් කිරීම

ඉතා වැදගත්ය. නීති බලාත්මක කිරීමේ නියෝජිතයන්ගෙන් විසින් විමර්ශනය කිරීමට වඩාත් කැමැත්තක් දක්වනු ලබන්නේ ප්‍රබල ශාක්ෂි මගින් තහවුරු වී ඇති හෝචුවාවන්ය:

- ඡායාරූප
- ඊ-මේල්
- ව්‍යාපාරික කාඩ්පත්

- විද්‍යාත්මක වාර්තා
- බිල්පත් ලේඛන
- අයවැය හා මූල්‍යමය දත්ත
- අභ්‍යන්තර වාර්තා
- රැස්වීම් සටහන්
- විධියෝ හා හඬ පටිගත කිරීම්
- විද්‍යාත්මක පරීක්ෂණ ප්‍රතිඵල
- ගෙන යාමේ මාර්ග හා ප්‍රවාහන ක්‍රම
- බැංකු ගිණුම් තොරතුරු
- අල්ලස් හා මුදල් විශුද්ධිකරණය පිළිබඳ ශාක්ෂි

මීනැම රටක වනජීවී ආරක්ෂණ නීති උල්ලංඝනය කිරීම හා අදාළ තොරතුරු දත්තා පුද්ගලයන්ට, ඔවුන් දුන් තොරතුරු සුරක්ෂිතව පරිහරණය කෙරෙන බවට සහතික වීම පිණිස නීතිමය නියෝජනයන් ලබා ගැනීමට උත්සාහ කරන ලෙස තරයේ උපදෙස් දෙනු ලැබේ.

දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් සඳහා පාරිතෝෂික

විදේශ නිලධාරීන්ගේ අල්ලස් කටයුතු වාර්තා කිරීම වෙනුවෙන් එක්සත් ජනපද පාරිතෝෂික නීතිය යටතේ අන්තර්ජාතික දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන්ට ඩොලර් මිලියන 30 ඉක්මවා මුදල් ලැබී ඇත.

මහ මුහුදේ සමුද්‍ර දූෂණයන් පිළිබඳව වාර්තා කළ, එක්සත් ජනපද වැසියන් නොවන දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් සඳහා එක්සත් ජනපද රජය විසින් ඩොලර් මිලියන 31.8 ඉක්මවා ගෙවීම් කර ඇත.

"නැෂනල් විසිල්බ්ලෝවර් සෙන්ටර්" ආයතනයේ ලෝක ව්‍යාප්ත වනජීවී දූෂණ විරෝධී වැඩසටහන්වල දී, වනජීවී ජාවාරම් හා වෙනත් වනජීවී අපරාධ වාර්තා කිරීම සඳහා අභ්‍යන්තර පුද්ගලයින් දිරි ගැන්වීම පිණිස ලේසි පනත, විදේශ දූෂණ ක්‍රියා පනත, හා සාවද්‍ය ඉල්ලීම් පනත වැනි දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන්ගේ ප්‍රතිපාදන භාවිතා කෙරේ.

දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන් සඳහා පාරිතෝෂික හා ආරක්ෂාව

වනජීවී අපරාධවලට එරෙහිව සටන් කිරීම උදෙසා සැකසූ, දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන්ගේ පාරිතෝෂික පිළිබඳ ශක්තිමත් ප්‍රතිපාදන ඇතුළත් වූ, ප්‍රබල හා අන්තර්ජාතික වශයෙන් පිළිගත්, එක්සත් ජනපද නීති ඇත.

සතුන්, මසුන්, ශාක හා වඳව යන විශේෂයන් නීති විරෝධීව වගා කිරීම, ජාවාරම් කිරීම, හා එක්සත් ජනපදයට හෝ, එක්සත් ජනපද වැසියන් හෝ එක්සත් ජනපදයට අනුබද්ධිත සමාගම් විසින් අපනයනය කිරීම ආදිය වළක්වන, වැදගත් වනජීවී නීති

උල්ලංඝනයන් හෙළිදරව් කිරීම, ලොව පුරා සිටින දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන්ට මෙම පාරිතෝෂික නීති උපකාරී වේ.

"නැණනල් විසිල්බ්ලෝවර් සෙන්ටර්" ආයතනයේ ලෝක ව්‍යාප්ත වනජීවී දූෂණ විරෝධී වැඩසටහන වනාහී ලොව පුරා සිටින පුද්ගලයින්ට වනජීවී අපරාධ පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට හැකි වූත්, අනතුරුව එම වාර්තාවන් එක්සත් ජනපද බලධාරීන්ට ඉදිරිපත් කර අදාළ එක්සත් ජනපද නීති(ය) යටතේ ත්‍යාග සඳහා අයදුම් කිරීමට දූෂණ විරෝධී හඬ නගන්නන්ට උදව් වන නීතිවේදීන් සමඟ ඔවුන් සම්බන්ධ කරන්නා වූත්, සුරක්ෂිත හා සම්පූර්ණයෙන් රහස්‍යගත ඔන්ලයින් වේදිකාවකි.

වැඩසටහන්, හා වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කරන ආකාරය පිළිබඳව සහ
"නැණනල් විසිල්බ්ලෝවර් සෙන්ටර්" ආයතනයේ වනජීවී නීතිවේදී යොමු කිරීම්
සේවාව

(Wildlife Attorney Referral Service, ARS) මගින් නීතිවේදියෙකු හා සම්බන්ධ වීම පිළිබඳව
වඩාත් දැන ගැනීම පිණිස, කරුණාකර මෙම වෙබ් අඩවියට පිවිසෙන්න:

www.whistleblowers.org/wildlife

ජාතික භූගෝලීය සමාජය, ස්මිත්සෝනියන් ආයතනය, හා TRAFFIC යන ආයතනවල සහභාගිත්වයෙන් USAID ආයතනය විසින් පවත්වන ලද 2016 වනජීවී අපරාධ විද්‍යා අභියෝගනා අංශයේ විශිෂ්ට ත්‍යාගය "නැණනල් විසිල්බ්ලෝවර් සෙන්ටර්" ආයතනයේ ලෝක ව්‍යාප්ත වනජීවී දූෂණ විරෝධී වැඩසටහන සඳහා පිරිනැමිණ. එමෙන්ම එම වැඩසටහනට වයිල්ඩ්කැට් පදනමේ සැලකිය යුතු ප්‍රදානයන් ද හිමි වීණ.